

Відокремлені обставини розширюють інформацію про події, створюючи динамічну картину дії.

Таким чином, відокремлені члени речення у творі Софії Андрухович «Амадока» виконують важливу стилістичну функцію. Вони створюють атмосферу емоційності та додають виразності мовленню, підсилюють художню ідею твору та допомагають авторці розкривати особливості персонажів і подій.

Список використаної літератури

1. Андрухович С. Амадока: роман. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 832 с.
2. Мойсієнко А. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис простого ускладненого речення. Київ : Видавничий дім «Персонал». 2009. 208 с.
3. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994. 670 с.
4. Шульжук К. Синтаксис української мови : підручник. Київ : Академія, 2004. 408 с.

Василина Смеречинська,

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник:

д-р філол. наук, проф. Любов Струганець

ЗМІНА СЕМАНТИКО-СТИЛЬОВИХ ХАРАКТЕРИСТИК СПОРТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХІ СТОЛІТТЯ

Унаслідок активного проникнення термінів у неспеціальну сферу функціонування такі лексичні одиниці зазнають зміни семантико-стильових характеристик. Попри ґрунтовні дослідження науковців у цій сфері (Н. Непийвода, І. Кочан, Л. Струганець, Л. Пашинська, Г. Шаповалова,

Л. Ляхова, О. Крижко, О. Жирик та ін.) окреслений процес є безперервним і потребує постійних досліджень, зокрема й у сфері спортивної термінології. Це доводить **актуальність** обраної теми.

Мета нашої наукової розвідки – здійснити аналіз семантико-стильових параметрів спортивної термінології в сучасному масмедійному дискурсі. Матеріалом слугували інтернет-ресурси, зокрема інформаційні та аналітичні платформи.

Результати досліджень. Зміна семантико-стильових характеристик охоплює кілька різних за способом перебігу процесів. Л. Струганець до таких активних процесів відносить термінологізацію, детермінологізацію, зміну соціальних конотацій, переорієнтацію номінацій, актуалізацію та пасивізацію лексико-семантичних засобів [2, с. 36]. Найбільше нас цікавить зміна семантичної структури термінів у процесі детермінологізації. Такий процес найчастіше спостерігаємо у політичному та економічному дискурсі.

В основі нашого дослідження лежить семантичний принцип поділу спортивних терміноодиниць на три тематичні групи, прототипом якої слугує класифікація Н. Баранник [0]: 1) терміни на позначення видів спорту; 2) терміни на позначення спортсменів та інших осіб, пов'язаних зі спортом; 3) терміни на позначення предметів, понять, дій, що стосуються спорту.

З-поміж терміноодиниць тематичної групи «Види спорту» журналісти найчастіше використовують лексему *перегони*. Функційна активність пов'язана із влучним порівнянням політичних виборів із цим видом спорту: «*The New York Times: Байден замислюється над тим, чи варто продовжувати передвиборчі перегони*» (Радіо Свобода, 03.07.2024). Іншими поширеними детермінологізованими лексемами цієї тематичної групи можемо назвати *футбол, боротьба, спаринг*. Більшість терміноодиниць об'єднується у стійкі сполуки з прикметником *політичний*: *політичний футбол, політична боротьба, політичний спаринг*. Здебільшого нейтральне емоційне забарвлення мають одиниці групи найменувань спортсменів. Політичних діячів у мові ЗМІ номінують *гравцями, спаринг-партнерами, спринтерами, стаєрами*:

«Очікують виборів і **політичні гравці** поза монобільшістю, і численні працівники виборчої індустрії, що зголодніли за заробітками на "великих жнивах"» (Главком, 29.10.2024); «Так, Угорщина буде непростим **спаринг-партнером**, принаймні, доки Орбан лишатиметься у руля цієї держави» (Європейська правда, 27.12.2023); «Видання пише, що з нинішнього парламенту вийшов непоганий **спринтер**, але нікудишній **стаєр**» (Радіо Свобода, 22.07.2020). В останньому контексті використання протилежних за значенням лексем є поширеним явищем, яке сприяє підсиленню образності інформаційного контенту.

З метою інтелектуалізації свого матеріалу журналісти нерідко використовують іншомовізви – *арбітр*, *аутсайдер*, *рефері*: «Таким чином, Китай потужно виходить на Близький Схід не лише як економічна сила, але також як **політичний арбітр**, який планує впливати на вирішення регіональних проблем» (Український інститут стратегій глобального розвитку і адаптації, 13.07.2018); «**Політичний аутсайдер** Стефанос Касселакіс став новим лідером опозиції у Греції» (Лівий берег, 25.09.2023); «Володимир легко перевтілювався з серйозного **політичного рефері**, яким його звик бачити український глядач, на чарівного джентельмена, який відразу зміг закохати в себе учасниць шоу ще до виходу на сцену» (Національний конкурс «Міс Україна», 26.06.2019).

Найбільш чисельною групою за кількістю одиниць, які зазнали зміни семантико-стильових характеристик, є «Предмети, поняття, дії, що стосуються спорту». Мова ЗМІ фіксує іронізацію дій політиків шляхом їх порівняння з *піруетом*, *автоголом*, *кульбітом*, *фінтом*: «Проінформовані джерела пояснювали цей **фінт** тим, що для такої процесуальної маніпуляції Ростолопі довелося нібито задіяти всі свої зв'язки в правоохоронних органах» (Уніан, 07.06.2024); «На виборчу кампанію навіть не вплинув несподіваний "**автогол**" нового міністра фінансів Рубенса Рікуперо» (Дзеркало тижня (ZN), 22.10.2004). Не менш поширеними є і позначення часових проміжків подій: «Російські політтехнологи підготували черговий **раунд** дезінформаційної

кампанії» (Суспільне, 2.08.2023); «Фінляндія може зробити *тайм-аут* у переговорах про НАТО: озвучено причини» (Інформаційне агентство «Главком», 24.01.2023).

Висновки: У мові масмедіа спостерігається тенденція до використання спортивних терміноодиниць у дискурсі політичних, рідше, економічних подій. Здетермінологізовані одиниці у новому контексті часто несуть або негативну або нейтральну конотацію для більшого впливу на читача. Деякі з одиниць, як-от *перегони*, вже встигли закріпитися за певними подіями, асоціюючись лише з ними. Вбачаємо у нашому дослідженні потенціал не лише в моніторингу процесів трансформації словникового складу мови, але й в можливості слугувати допоміжним матеріалом для укладання тлумачних словників. Та у зв'язку з динамічністю процесів стилістичної транспозиції вважаємо доцільним необхідність у подальших студіях цього явища.

Список використаної літератури

1. Баранник Н. А. Запозичення в українській спортивній термінології. *Функціональна семантика лексичних одиниць. Теорія номінації*. 2016. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzvdpu_filol_2015_22_2.pdf (дата звернення: 10.11.2024).

2. Лексика на перетині наукових парадигм: монографія / за ред. Л. Струганець. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2018. 212 с.

Аліна Піць,

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц. Галина Бачинська

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРАГМОНІМІВ НА МАТЕРІАЛІ ВЛАСНИХ НАЗВ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ

У статті проаналізовано стан та перспективи дослідження сучасної